

KOVAČEVIĆ, JASNA.
NARODNA KNJIŽNICA:
SREDIŠTE KULTURNOG I DRUŠTVENOG ŽIVOTA.
Zagreb: Ljevak, 2017. ISBN 9789533551357

Autorica ove zanimljive i pregledne publikacije o narodnoj knjižnici kao mjestu kulturnog susreta, kulturnog događanja i poticanja promjena u društvu, ali prvenstveno kao matici i čuvarici iznimno brojnih i raznolikih naslova knjiga za posudbu i čitateljsku recepciju, od 1988. godine zaposlena je u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića, od 1998. do 2007. godine bila je ravnateljica knjižnice, a danas radi kao voditeljica Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića.

Publikacija je podijeljena u nekoliko poglavlja i bogato opremljena fotografijama plakata koji najavljuju kulturna događanja u Knjižnici Bogdana Ogrizovića, a fotografije prikazuju i važne osobe iz javnog i kulturnog života koje se pojavljuju na događanjima u knjižnici.

Autorica je najprije sagledala knjižnicu u kontekstu kulture, određujući ju pomoću definicije Međunarodnog saveza knjižničarskih društava i ustanova (IFLA).

U drugom poglavlju fokus je usmjeren na teorijske pristupe proučavanja narodnih knjižnica te se osobito ističe primjer Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića (KGZ) u teorijskom pristupu proučavanju narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Najširi prostor autorica posvećuje metodama istraživanja narodnog knjižničarstva, gdje se osobito ističu primjeri istraživanja narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, analize položaja knjižnice u umreženom društvu, percepcija korisnika o knjižnici i knjižničnim uslugama kao temelj poslovne strategije knjižnice, njezina marketinška strategija te razmišljanje o unapređivanju vidljivosti narodne knjižnice u lokalnoj zajednici. Posljednje poglavlje u knjizi fokusirano je na istraživanje o utjecaju knjižničnih programa na posudbu knjiga i čitanje u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića (gdje su iscrpno prikazani djelatnost i program knjižnice), ali taj dio publikacije najvećim je dijelom osmišljen na temelju statističkih rezultata u istraživanju različitih knjižničarskih pitanja koja se tiču upravo te knjižnice.

Narodna knjižnica u ovoj je knjizi, među ostalim, smještena i unutar hrvatske kulture, a autorica navodi da, za razliku od kolektivističke kulture 1980-ih godina, i hrvatsko društvo sve više postaje individualistička kultura s tolerancijom prema

društvenim nejednakostima u moći i dohotku. Zanimljivo je da je autorica Jasna Kovačević iznimno socijalno osviještena u odnosu prema najranjivijim skupinama u društvu, kojima također nalazi mjesto u knjižnici, pa tako osobe s margine društva vidi pored društveno uspješnih znanstvenika, umjetnika i djelatnika različitih profesija te samih knjižničara. Citirajući hrvatskog sociologa Vjerana Katunarića, ona knjižnicu vidi kao čvorište međunarodne suradnje i susreta različitih kultura čija suradnja potiče interkulturalnost i međukulturnu komunikaciju. Autorica ističe kako narodne knjižnice diljem svijeta uviđaju da su njihove usluge suočene s političkim, financijskim i tehnološkim izazovima u prevladavanju kulture ignorancije i društvene isključivosti. Knjižnica je također sagledana u kontekstu novih elektroničkih komunikacijskih platformi te je definirana kao mjesto koje ima „odlučujuću ulogu u prijenosu znanja i informiranosti, kao i mjesto edukacije za informatičko i informacijsko opismenjavanje“. Sukob čitateljskih navika i izazova novih elektroničkih komunikacijskih platformi sasvim je osviješten, što američkog knjižničara Michaela Gormana vodi do naslućivanja apsurdne situacije u kojoj će se navika kontinuiranog čitanja u društvu u budućnosti smatrati ekscentričnošću. Istovremeno autorica ističe i stajalište američkog stručnjaka Thirunaryanana koji nagoviješta kako će rastuća popularnost *world wide weba* polako, ali sigurno, mijenjati ljudske živote.

U svim funkcijama i ciljevima, sagledavajući cjelokupnu djelatnost knjižnice, narodna knjižnica uspješna je ukoliko ostvaruje kvalitetu u svojoj djelatnosti.

Budući da je kroz istraživanje provedeno u Knjižnici Bogdana Ogrizovića kvaliteta na specifičan način i dokazana, osvrnut ćemo se na to istraživanje pod naslovom *Položaj knjižnice u umreženom društvu*, koje je, kako autorica Kovačević navodi, provedeno da bi se ispitala mišljenja i stavovi posjetitelja Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića (KGZ) u Zagrebu o položaju knjižnica u suvremenom umreženom društvu te da bi se razumjelo kako najnovije društvene i tehnološke promjene utječu na percepciju korisnosti knjižnice među posjetiteljima koji ujedno ne moraju biti i njezini članovi. Cilj istraživanja bio je prikupiti podatke koji se tiču posjetitelja Knjižnice Bogdana Ogrizovića u Zagrebu. Rezultati su pokazali da su ispitanici u prvom redu usmjereni na posudbu knjiga, zatim na pristup internetu te na korištenje čitaoničkih mjesta – dakle učenje. Što se tiče atraktivnih kulturnih događanja u Knjižnici, za njih je također iskazan velik interes i zanimanje. Ovdje ćemo kratko spomenuti istraživanje *O unapređenju vidljivosti narodnih knjižnica u lokalnoj zajednici* koje su 2006. godine proveli Radovan Vrana i Ana Barbarić s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Autori istraživanja, kako ističe autorica, smatraju da je najučinkovitiji način privlačenja ljudi da posjete narodne knjižnice pozivanje slavni osoba (pisaca, nakladnika, glazbenika, dramskih umjetnika) na javna događanja koja se odvijaju u knjižnici. Javna događanja, pored važne uloge u poticanju čitanja i posudbe knjiga, drugi su važan vid djelovanja ustanova poput Knjižnice Bogdana Ogrizovića. Neki od tih

dogadaja bili su, među ostalim, i *Nedjeljni talk show Kava i kolači* koji je vodio poznati pisac i radijski urednik Ivica Prtenjača. Treba spomenuti program *Zagrijavanje do 27* koji je osmislio poznati pisac i urednik Roman Simić Bodrožić zajedno s piscem Simom Mraovićem. Program tribina *Paralelni svjetovi* osmišljen je na prijedlog Knjižnice s Kristijanom Vujičićem, piscem i urednikom biblioteke *Bookmarker* u nakladi Ljevak 2007. godine. Ideja je bila da se, pored književnosti, publici pruži drukčiji sadržaj programa koji će se baviti društvenim temama. Još bi trebalo spomenuti književne tribine koje su emitirane i na Trećem programu Hrvatskog radija, a vodila ih je Rajka Rusan i koncepcijski su obuhvaćale širok raspon tema – socijalnih, političkih, umjetničkih i medijskih. Moguće je nabrojiti i više kulturnih programa u Knjižnici Bogdana Ogrizovića, pa je bjelodano da se osoblje knjižnice uistinu angažiralo u intelektualnoj suradnji s kreativnim pojedincima svih struka, kako onima koji tek počinju s radom tako i profesionalcima već stečenog ugleda, kao i sa znanstvenicima iz svih područja. Velik angažman knjižničara prepoznat je u javnosti, pa na nedjeljna događanja u knjižnicu, koja i tada radi u poslijepodnevnim satima, rado dolaze i zainteresirani strani državljani.

U posljednjem poglavlju ove zanimljive knjige prikazani su rezultati opsežnog istraživanja koje je pokrenuto kako bi se utvrdile činjenice o korištenju usluga Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića.

S obzirom na zanimljiv stav američkog knjižničara Michaela Gormana da su knjižnice proizvod društva i društvo ih održava za potrebe pojedinaca, možda baš narodne knjižnice kao mjesto okupljanja različitih društvenih skupina postanu ključne za iskorjenjivanje otuđenosti, stvaranje privlačnog okruženja i ostvarenje ne samo mogućnosti čitanja već i složenije komunikacije koju čitanje potiče i omogućava, pa narodna knjižnica tako možda postane i poticaj za međusobno upoznavanje i kvalitetnu komunikaciju. U svakom slučaju, ovo djelo Jasne Kovačević na iznimno zanimljiv način prikazuje domete narodne knjižnice, važnost njezine društvene funkcije te visok stupanj isprepletenosti i interakcije zbilje i umjetnosti, događaja i društvenog prepoznavanja, pri čemu je važna uloga narodne knjižnice koja sve više postaje ključna kulturna i društvena ustanova s jasno zadanim ciljevima u sferi knjižničarstva, čitanja, ali i društvenog utjecaja.

Kristina Silaj